

NORGES HØYESTERETT

Den 28. mai 2008 avsa Høyesterett dom i

HR-2008-00937-A, (sak nr. 2008/16), sivil sak, anke,

A
B
C

(advokat Ivar Holst)

mot

X kommune

(Kommuneadvokaten i X
v/advokat Odd Olav Sjaastad – til prøve)

STEMMEGIVNING :

- (1) Dommer **Stabel:** Saken gjelder spørsmål om en kommune har arbeidsgiveransvar for tap påført en bruker av kommunens hjemmehjelptjeneste ved at hjemmehjelpen stjal brukerens kontantkort og brukte det til uttak og varekjøp, jf. skadeserstatningsloven § 2-1.
- (2) D var født i 1913. Etter at hun var blitt enke i 2004, bodde hun alene i en leilighet i X sentrum. Hun satt etter hvert i rullestol, og var noe preget av alderen. Fra X kommune var hun innvilget tre daglige besøk av hjemmehjelp, primært til bistand med matlaging og renhold. Tjenesten er organisert i en turnusordning, slik at flere ansatte betjener samme bruker.
- (3) I januar 2006 kontaktet Ds bankforbindelse en av hennes sønner fordi det hadde vært foretatt et påfallende stort antall kontantuttak fra bankkontoen hennes. Det ble avdekket at en av kommunens hjemmehjelper hadde stjålet Ds minibankkort og kode, og belastet kortet ved uttak og varekjøp med til sammen 310 799 kroner i perioden 20. september 2005 til 26. januar 2006.

- (4) Hjemmehjelpen erkjente forholdet, og forklarte da hun ble avhørt av politiet og i forbindelse med tilståelsespådommelsen i Trondheim tingrett at hun stjal kortet og koden fra Ds veske en gang hun var ute og trillet D i rullestolen. Hennes forklaringer har ellers variert noe, og det er uenighet mellom partene om hva som kan legges til grunn om omstendighetene rundt borttakelsen. Hjemmehjelpen ble dømt til å betale erstatning til D, men beløpet har ikke latt seg inndrive.
- (5) D tok ut søksmål mot X kommune med krav om erstatning. Trondheim tingrett avsa 26. mars 2007 dom med slik domsslutning:
- ”1. X kommune frifinnes.**
- 2. Hver av partene bærer sine omkostninger.”**
- (6) Tingretten fant det mest sannsynlig at den aktuelle hjemmehjelpen – E – ikke var i tjeneste for kommunen da hun stjal kortet, men at tyveriet skjedde under et privat oppdrag. Det oppsto derfor ikke noe arbeidsgiveransvar etter skadeserstatningsloven § 2-1.
- (7) D anket til lagmannsretten. Den 9. oktober 2007, rett før forhandlingene der, døde hun. Saken fortsatte med boet som part. Frostating lagmannsrett avsa 5. november 2007 dom med slik domsslutning:
- ”1. Tingrettens dom stadfestes.**
- 2. Ds dødsbo betaler til X kommune saksomkostninger for lagmannsretten med 17.000 – syttentusen – kroner innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse med tillegg av rente etter forsinkelsesrenteloven fra forfall til betaling skjer.”**
- (8) Lagmannsretten fant det ikke nødvendig å ta stilling til hvordan tyveriet hadde skjedd, og om det hadde skjedd under oppdrag for kommunen eller ikke, da den uansett fant at en skade av denne art ikke hadde tilstrekkelig sammenheng med arbeidsoppgavene.
- (9) Ds selvskiftende arvinger – hennes tre sønner – har anket til Høyesterett. Anken gjelder lagmannsrettens rettsanvendelse. Det er fremlagt en del journaler og arbeidslister fra kommunen, skriftlig forklaring fra A og bevisopptak fra enhetsleder i kommunens hjemmehjelptjeneste F. Hjemmehjelpen E har ikke avgitt forklaring, noe hun heller ikke gjorde for lagmannsretten. Saken står ellers i samme stilling for Høyesterett som for de tidligere instanser.
- (10) A, B og C har i korte trekk gjort gjeldende:
- (11) Faktum er uklart, men slik saken er opplyst er det mest sannsynlig at tyveriet skjedde under ordinært arbeid i Ds hjem en gang før 20. september 2005. D brukte aldri kortet, som hun fikk i 2003, selv, og det er svært lite sannsynlig at hun skulle hatt det, og koden, liggende i vesken under en trilletur. Kommunen må selv ta ansvar for manglende journalrutiner, som gjør at det ikke er mulig å finne ut hvem som utførte tjeneste i Ds hjem i de aktuelle dagene. Det er mest sannsynlig at E var der enten den 16. eller den 19. september. Det må derfor legges til grunn at hun var på oppdrag for kommunen.
- (12) Selv om tyveriet skulle ha skjedd under en trilletur som anført av kommunen, hindrer det ikke ansvar. Slike turer kan ikke sies å ligge utenfor hva som er ordinære

tjenesteoppgaver for en hjemmehjelp. Om turen skulle være privat avtalt, er ikke avgjørende. En slik tur kunne bare gjennomføres ved at E selv låste seg inn med kommunens nøkkel.

- (13) Skaden skyldes ikke at arbeidstakeren har gått utenfor det som er rimelig å regne med etter arten av tjenesten. Hjemmehjelptjenesten er en pliktig kommunal tjeneste og har et visst preg av kontrakt, blant annet ved at det betales en egenandel. Forsettlig skadegjørende handlinger er ikke utelukket fra arbeidsgiveransvar, jf. at lovteksten omtaler både uaktsomme og forsettlige skadeforvoldelser. Forarbeidene er ikke absolutte, og heller ikke rettspraksis utelukker arbeidsgiveransvar for skade som følge av ansattes tyveri og bedrageri.
- (14) Hjemmehjelpen skulle i henhold til kontrakten vaske, rydde og holde orden. Selv om håndtering av penger ikke var omfattet av oppdraget, kunne kontakt med penger ikke utelukkes. Arbeidet utføres i brukerens hjem, og hjemmehjelpen vil kunne komme i kontakt med de fleste eiendeler der under utførelsen av tjenesten. Samtidig har brukeren i praksis ingen mulighet til å beskytte seg mot skade. D, som rullestolbruker og med svekket oversikt over egen økonomi, hadde helt klart ingen slik mulighet.
- (15) Kommunen har større mulighet til å forebygge tap gjennom bedre kontroll og organisering av tjenesten, og kan forsikre seg mot tap. En privatperson har i praksis ingen slik mulighet, verken til kontroll eller forsikring. Risikosynspunkter tilsier derfor ansvar for kommunen.
- (16) Det er ikke grunnlag for reduksjon på grunn av medvirkning. D må bedømmes ut fra sine forutsetninger, og hun kan da ikke bebreides for skaden.
- (17) A, B og C har nedlagt slik påstand:
- ”1. **X kommune dømmes til å betale A, B og C kr 310 799,89 med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra 1. november 2006 til betaling skjer.**
 2. **I saksomkostninger for tingretten betaler X kommune til A, B og C kr 62 380, innen to uker fra forkynnelsen av denne dom med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra to uker etter forkynnelsen av tingrettens dom til betaling skjer.**
 3. **I saksomkostninger for lagmannsretten betaler X kommune til A, B og C kr 68 890,00 innen to uker fra forkynnelsen av denne dom med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra to uker etter forkynnelsen av lagmannsrettens dom til betaling skjer.**
 4. **A, B og det offentlige tilkjennes saksomkostninger for Høyesterett.”**
- (18) *X kommune* har i korte trekk gjort gjeldende:
- (19) Det er mest sannsynlig at tyveriet fant sted slik E selv har forklart til politiet – under en privat trilletur etter anmodning fra D. Dette ligger utenfor tjenesten, og da oppstår ikke ansvar for kommunen. Det var ikke nødvendig med nøkkel for en slik tur, da D var i stand til å åpne døren for besøkende.

- (20) Det finnes ingen dokumentasjon for at E utførte ordinær hjemmehjelptjeneste på de dagene kortet kan ha blitt stjålet. D har selv har ikke uttalt seg om spørsmålet. Det er skadelidte som må bevise at skaden er skjedd på den måte som her påstås.
- (21) Under enhver omstendighet ligger handlingen utenfor Es tjenesteoppdrag for kommunen. Håndtering av penger inngår ikke i tjenesten. At kortet var en gjenstand som ble stjålet, er ikke avgjørende. Det er den etterfølgende bruken av kortet som har ført til tapet. Deler av bruken skjedde etter at E hadde sluttet i kommunen. Slik etterfølgende bruk ligger utenfor hva kommunen kan ha kontroll med, og dermed skal måtte svare for.
- (22) Subsidiært gjøres det gjeldende at ansvarsbetingelsen i skadeserstatningsloven § 2-1 annet punktum ikke er oppfylt. Forsettlig handlinger i strid med arbeidsgivers interesser ligger ut fra forarbeider og fast rettspraksis utenfor hva det er rimelig for kommunen å regne med. Det må foreligge en slik nærhet mellom arbeidsoppgavene og den skadegjørende handling at det blir rimelig med ansvar. Her er det ingen slik nærhet.
- (23) Kommunen har begrenset mulighet for oppfølging og kontroll og må forutsette at arbeidstakere i hjemmehjelptjenesten ikke vil bryte tilliten ved å utnytte tjenesten til egen vinning. Det er ikke rimelig at fellesskapet skal måtte betale for dette. Kommunen står ellers i samme stilling som en rekke andre tjenesteytere med oppdrag i private hjem, og en avgjørelse om å ilegge ansvar i et slikt tilfelle vil kunne ha vidtrekkende konsekvenser.
- (24) D har selv medvirket til tapet, både ved å oppbevare kort og kode samlet, og ved å unnlate å lese de kontoutskriftene hun fikk tilsendt, og som raskt ville avslørt den ulovlige kortbruken. Avkortning må også gjøres gjeldende overfor arvingene, som har overtatt hennes rettsposisjon.
- (25) X kommune har nedlagt slik påstand:

”Prinsipalt:

Frostatting lagmannsretts dom av 5. november 2007 stadfestes.

Subsidiært:

Erstatning fastsettes etter Høyesteretts skjønn.

Felles for begge påstander:

Ds arvinger, A, B, og C tilpliktes in solidum å erstatte X kommune sakens omkostninger for Høyesterett med tillegg av rente etter forsinkelsesrentelovens bestemmelser fra forfall og til betaling skjer.”

- (26) *Jeg er kommet til at anken fører frem.*
- (27) Saken reiser spørsmål om rekkevidden av arbeidsgiveransvaret etter skadeserstatningsloven § 2-1. Bestemmelsens nr. 1 krever for det første at skaden må ha skjedd under utførelse av arbeid eller verv for arbeidsgiveren. De krav skadelidte med rimelighet kan stille til tjenesten, skal hensyntas. Dernest må skaden ikke skyldes at arbeidstakeren har gått utenfor det som det er rimelig å regne med etter arten av virksomheten eller saksområdet og karakteren av arbeidet eller vervet, jf. annet punktum.

Det er etter rettspraksis en glidende overgang mellom de to siste vilkårene, som jeg vil behandle samlet.

- (28) Bakgrunnen for saken er at D fra sommeren 2001 var innvilget hjemmehjelpstjeneste på grunn av nedsatt gangfunksjon og smerter. Hjelpen omfattet hjelp til gulvvask, støvtørring og sengeskift, samt rydding, med i alt to timer hver 14. dag. Vedtaket var truffet med hjemmel i sosialtjenesteloven § 4-3 jf. § 4-2 a. Samtidig ble hun innvilget middagsombringning seks ganger i uken. Hun ble avkrevet egenandel for tjenestene. Etter en operasjon i foten fikk hun i oktober 2005 innvilget daglig hjelp til frokost, middag og kveldsmat, samt noe personlig hjelp. For dette ble det ikke krevet noen egenandel. Ifølge journalen fikk hun også i tiden før dette noe hyppigere hjelp.
- (29) Den enheten i kommunen som hadde ansvar for tjenesten, hadde 20 årsverk og 50-60 ansatte, og en rekke personer vekslet om å utføre tjenestene hjemme hos D. De låste seg selv inn med nøkkel, som enheten disponerte. Da tyveriet fant sted, var det ingen rutiner for utkwittering av nøkkel. Det er også på det rene at vaktjournalene for hvem som utførte tjenester, ikke var fullt ut pålitelige, da det hendte at ansatte byttet vakter eller kvitterte for hverandre at en tjeneste var utført.
- (30) Jeg behandler først spørsmålet om skaden skjedde i forbindelse med et oppdrag for kommunen eller under et privat oppdrag, slik kommunen hevder. Saken er lite opplyst på dette punkt. D selv har ikke forklart seg, heller ikke for tingretten. Kortet ble første gang brukt 20. september 2005. Forholdet ble imidlertid ikke avdekket før i slutten av januar 2006. I politiavhør 7. februar 2006 innrømmet E å ha tatt kortet og koden, men hevdet at tyveriet skjedde under en privat trilletur en gang på høsten 2005, ikke mens hun var på oppdrag for kommunen.
- (31) Jeg finner det lite sannsynlig at denne forklaringen kan være riktig. Det er flere grunner til dette.
- (32) På tidspunktet for den angivelige trilleturen mistenkte D E, som hun tidligere hadde likt godt, for å stjele fra henne. Det gjør det mindre sannsynlig at hun ville tilkalle E til et privat oppdrag, særlig fordi hun allerede ble bistått av en annen person, uten å måtte betale for det. Det er på det rene at D hadde rett i sine mistanker. Sølvttøy som senere viste seg å tilhøre henne, i alt 89 gjenstander, ble funnet ved ransaking i Es hjem 6. februar 2006. I politiavhøret 7. februar påsto E at gjenstandene var hennes egne, men etter kjennelse om beslag 14. juni 2007, etterfulgt av et sivilrettslig forlik i november 2007, er gjenstandene nå tilbakeført boet. Jeg tilføyer at mens E sa det samme innledningsvis under forhandlingene for tingretten som i politiavhøret 7. februar 2006, endret hun i løpet av saken forklaring og sa at hun var sikker på at hun var på jobb, da hun ellers ikke ville hatt nøkler til Ds leilighet.
- (33) Det er ubestridt at D aldri brukte bankkortet, verken selv eller ved å gi fullmakt til andre. Hun foretok alle sine transaksjoner ved kontantuttak etter direkte oppmøte i banken, der hun var vel kjent. Trilleturteorien forutsetter at hun skulle ha hatt både kortet og koden i håndvesken sin ved denne anledning, noe som ut fra hennes vaner virker helt usannsynlig. I tillegg måtte E, som hun også selv ga uttrykk for, hatt nøkkel for å komme inn og hente D, noe hun bare kunne fått via kommunen.

- (34) At hjemmehjelptjenestens brukerjournal ikke oppgir E som tjenesteyter hos D noen av de dagene tyveriet mest sannsynlig må ha skjedd dersom det skjedde i september, nemlig den 16. eller 19. september, finner jeg ikke avgjørende. Kommunen har erkjent at de ansatte av og til byttet vakter og fylte ut for hverandre. Enhetsleder F, som signerte den 16. september, har forklart at det ikke var han som var der denne dagen. Det er også på det rene at E i perioden før september 2005 hadde arbeidet hos D ved en rekke anledninger. Jeg legger til at kommunens rutiner for føring av journal og timelister ikke var tilfredsstillende.
- (35) Jeg finner det etter dette klart mest sannsynlig at kortet og koden ble fravendt D mens E utførte oppdrag for kommunen, en eller annen gang før 20. september 2005. At skaden først manifesterte seg ved Es etterfølgende bruk av kortet, har etter mitt syn ikke betydning for sakens løsning.
- (36) Jeg går så over til å se på spørsmålet om hjemmehjelpens tyveri og etterfølgende bruk av bankkortet går utenfor det som er rimelig å regne med etter virksomhetens og arbeidets art, jf. skadeserstatningsloven § 2-1 nr. 1 annet punktum.
- (37) Det finnes uttalelser i forarbeidene til bestemmelsen, som ellers var ment å være en kodifisering av praksis etter den tidligere Norske Lov 3-21-2, som kan tyde på at man mente å avgrense mot forsettlige handlinger i atskillig utstrekning, jf. Innstilling II fra Erstatningslovkomiteen side 45. Det dreier seg imidlertid om en løselig angitt hovedretningslinje, jf. uttrykksmåten at dette ”gjennomgående” vil innebære at arbeidstakeren da har forholdt seg slik at arbeidsgiveren ikke blir ansvarlig. Jeg tilføyer at det allerede av ordlyden i § 2-1 nr. 1 fremgår at både forsettlig og uaktsom skadeforvoldelse omfattes.
- (38) Det avgjørende var, ifølge den samme innstillingen side 20, at man mente å avgrense mot slik ekstraordinær adferd som ikke kan sies å være utslag av den normale risiko for skader på grunn av menneskelige feil i et arbeidsforhold. Skaden kunne da sies mer å være en realisering av den særegne risiko som følger med den bestemte arbeidstaker, enn av en risiko som følger av selve arbeidsforholdet.
- (39) Dette prinsipielle skillet synes også fulgt opp i rettspraksis.
- (40) Av særlig interesse er den såkalte Rengjøringsbyrådommen i Rt. 1982 side 1349. Byrådet ble her ikke funnet ansvarlig for tyverier renholderne hadde foretatt i arbeidstiden i oppdragsgiverens lokaler. Høyesterett la vekt på at tyveriene gjaldt ting rengjøringshjelpene ikke skulle ha befatning med i sitt arbeid. Selv om det var arbeidsoppdraget som ga dem adgang til lokalene der tyveriene ble foretatt, var det ellers ingen sammenheng. Det ble videre vist til det jeg foran har gjengitt fra Erstatningslovkomiteens Innstilling II om forsettlige skadegjørende handlinger foretatt utelukkende for å fremme arbeidstakerens egne formål. Dernest het det:

”Det må videre tillegges betydelig vekt at Adelsten Kjølner A/S etter partenes avtale hadde rett til å kontrollere rengjøringspersonalet med sikte på å hindre tyverier, og at selskapet også hadde gode praktiske muligheter for slik kontroll. I denne henseende kan man se rengjøringshjelpene som direkte underordnet Adelsten Kjølner A/S. ISS Servisystem hadde på sin side i praksis små muligheter for å forhindre at deres personale tok med seg varer fra varehuset.”

- (41) Det avgjørende for Høyesterett var med andre ord ikke komiteens uttalelser alene, men en konkret vurdering av hvem av partene som formelt og praktisk hadde best mulighet til kontroll og forebygging.
- (42) I Rt. 2000 side 211 – den såkalte Bankdommen – var situasjonen at en bank ved hjelp av en falsk bankgiro ble forledet til å overføre et stort pengebeløp fra en kundes konto til uvedkommende. En av bankens ansatte hadde sammen med flere andre medvirket til bedrageriet. Førstvoterende slo fast at det forelå « betydelig nærhet og sammenheng mellom Bs arbeidsfunksjoner og de handlingene som førte til at 17,2 millioner kroner uberettiget ble uttatt fra DnB». Ved drøftelsen av unntaksregelen i skadeserstatningsloven § 2-1 nr. 1 annet punktum ble det uttalt at man i bankvirksomhet i alminnelighet ikke kunne se bort fra at en ansatt fra tid til annen i forbindelse med sine arbeidsoppgaver prøvde å begå straffbare handlinger. Endelig ble påpekt at et ansvar for slike handlinger kunne bidra til å styrke arbeidsgiverens motiver for å gjennomføre tiltak som kunne redusere de ansattes muligheter for å begå slike handlinger.
- (43) Rt 2007 side 1665, som gjelder et vaktsselskaps ansvar for en vekters forsettlig ildspåsettelse, der ansvar etter skadeserstatningsloven ikke ble ilagt, uttaler om dette i avsnitt 38:
- ”Jeg er kommet til at vår sak ligger annerledes an enn det som var tilfellet i dommen i Rt. 2000 side 211. Motivet var i den saken muligheten for egen økonomisk vinning, og jeg er enig i at en bank ikke kan se bort fra at ansatte med dette for øyet kan begå straffbare handlinger, som både kan påføre banken direkte tap – for eksempel ved underslag – eller som i den dommen, var rettet mot bankens kunder. Den skadevoldende handling i vår sak fremstår som klart mer fjern og ekstraordinær. Av straffedommen mot vekteren fremgår at domfelte vel syv år etter brannen forklarte at det var han som hadde tent på. Som motiv uttalte han den gang at ’han ønsket seg anerkjennelse’, formentlig ved at han selv kunne melde fra om brannen. Tingretten bemerker i sin samlede vurdering at brannen hadde likhetstrekk med flere av de andre hendelsene som domfelte hadde vært involvert i, ved at han hadde fått en betydelig oppmerksomhet.”**
- (44) Med henvisning til uttalelsene på side 20 i innstilling II fra Erstatningslovkomiteen, som jeg tidligere har vært inne på, konkluderte førstvoterende med at skadeforvoldelsen i dette tilfellet nettopp var utslag av en slik særegen risiko.
- (45) Ut fra høyesterettspraksis er det altså intet til hinder for at også tyverier og andre forsettlige skadegjørende handlinger foretatt av en ansatt i strid med arbeidsgiverens interesser kan føre til ansvar for arbeidsgiveren, forutsatt at det foreligger tilstrekkelig nærhet mellom arbeidsoppgavene og handlingen. Et viktig moment synes å være om skaden mer skyldes den særegne risikoen ved den enkelte ansatte, enn risikoen for at handlingen kan skje. Det må særlig legges vekt på skadelidtes mulighet til kontroll, og til hvem som er nærmest til å bære risikoen for at skade oppstår.
- (46) Jeg går så over på den nærmere vurdering i vår sak.
- (47) Hjemmehjelpens oppgaver var rengjøring, rydding og tilrettelegging av mat. Det var ikke meningen at hjelpen skulle håndtere penger – det er opplyst at matinnkjøp skulle ordnes ved at forretningen sendte regning til brukeren. I så måte ligger forholdene annerledes an

enn i Bankdommen. På den annen side er det en direkte konsekvens av oppdraget at hjelpen kan komme over, og fysiske håndtere, penger og andre verdisaker, herunder bankkort og bankopplysninger, og således kan skaffe seg betydelig innsikt i – og mulighet for utnyttelse av – brukerens økonomiske forhold.

- (48) I dette ligger en risiko som brukeren i svært mange tilfeller har små muligheter til å gardere seg mot. Brukeren bestemmer ikke hvilken hjelper som kommer, og blir heller ikke orientert om dette på forhånd. Hjelperen har nøkkel, og vil, avhengig av brukerens helsetilstand, kunne låse seg inn i, og bevege seg rundt i, boligen uten oppsyn. Brukerne vil, ut fra høy alder og ulike svekkelser, kunne ha sviktende oversikt over egen økonomi, slik at forholdene kan ta lang tid å oppdage. Å gi avkall på tjenesten er de aller fleste i praksis avskåret fra.
- (49) At også kommunens mulighet for kontroll er begrenset, finner jeg ikke avgjørende. Det er på det rene at tyveri fra brukerne er et ikke sjeldent forekommende problem. Problemet lar seg neppe utrydde, uansett hvilke tiltak man setter inn. Det er ikke mulig på forhånd å skille ut de personer som kan falle for fristelsen til å stjele fra brukerne. Det er ikke den særegne risikoen ved den enkelte ansatte, men ved selve situasjonen, som er problemet.
- (50) Tjenesten er rettet mot personer som ikke kan dra omsorg for seg selv, eller som kan være helt avhengige av praktisk eller personlig hjelp for å greie dagliglivets gjøremål, og som derfor har krav på hjelp, jf. sosialtjenesteloven § 4-3. Alternativet til hjelp i hjemmet vil ofte være plassering i heldøgns institusjon – noe som er lite ønskelig for alle parter. I en slik situasjon er det ikke urimelig at risikoen for tap ligger hos kommunen, ikke hos den enkelte bruker.
- (51) Det er opplyst at det i praksis ikke er mulig for privatpersoner å forsikre seg mot tyveri fra personer med lovlig tilgang til boligen – en vanlig hjemforsikring dekker ikke dette.
- (52) I Ds tilfelle var situasjonen at hun var 92 år, bevegelseshemmet i rullestol, og fysisk ute av stand til å kontrollere hjelperen, som kunne bevege seg fritt i leiligheten, som var på ca. 150 m². Hun mente at noen stjal fra henne, og klaget til kommunen over det, uten å kunne beskytte seg videre. Hun hadde også en spesiell personlighet – lagmannsretten har beskrevet henne som ”viljesterk og tydelig” – som nok gjorde at hennes klager ikke alltid ble tatt helt på alvor. Ut fra en totalvurdering av de ulike hensyn finner jeg at kommunen som arbeidsgiver må være ansvarlig.
- (53) Kommunen har påberopt seg skadeserstatningsloven § 5-1 om skadelidtes medvirkning, ved at D selv ikke hadde gjort tilstrekkelig for å sikre seg mot, og avdekke tidligere, de skadevoldende handlingene. Det sier seg selv at mange brukere av hjemmehjelptjenester vil ha begrensede muligheter til å kontrollere og følge med. Når det gjelder D – 92 år gammel, bevegelseshemmet og preget av alderen – finner jeg det klart at medvirkningssynspunkter ikke kan komme til anvendelse. At hun i denne situasjonen unnlot å sjekke bankutskrifter, og valgte å avslå hjelp fra sine sønner til dette, kan etter mitt syn ikke føre til avkorting i erstatningen.
- (54) Anken har ført frem. Partene er enige om at tapet utgjør kr 310 799,89. Heller ikke forfallstidspunktet er omtvistet.

(55) A, B og C har krevet saksomkostninger for tingretten og lagmannsretten med henholdsvis kr 62 380 og 68 890. For Høyesterett har A og B krevet kr 104 192 inklusive mva, hvorav kr 5 567 er utgifter, samt andel rettsgebyr, i alt kr 117 952. C har vært innvilget fri sakførsel for Høyesterett, og har krevet kr 29 346, hvorav kr 2784 er utgifter, samt andel rettsgebyr, i alt kr 36 226 erstattet det offentlige. Kravene tas til følge.

(56) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. X kommune betaler til A, B og C i fellesskap 310 799 – trehundreogtitusensjuhundreognittini – kroner med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra 1. november 2006 til betaling skjer.
2. I saksomkostninger for tingretten og lagmannsretten betaler X kommune til A, B og C i fellesskap 131 270 – etthundreogtrettientusentohundreogsytti – kroner innen to uker fra forkynnelsen av denne dom med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra forfall til betaling skjer.
3. I saksomkostninger for Høyesterett betaler X kommune til A og B i fellesskap 117 952 – etthundreogsyttentusenihundreogfemtito – kroner og til det offentlige 36 226 – trettisekstusentohundreogtjueseks – kroner innen to uker fra forkynnelsen av denne dom med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra forfall til betaling skjer.

(57) Kst. dommer **Kaasen:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.

(58) Dommer **Endresen:** Likeså.

(59) Dommer **Coward:** Likeså.

(60) Dommer **Lund:** Likeså.

(61) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. X kommune betaler til A, B og C i fellesskap 310 799 – trehundreogtitusensjuhundreognittini – kroner med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra 1. november 2006 til betaling skjer.
2. I saksomkostninger for tingretten og lagmannsretten betaler X kommune til A, B og C i fellesskap 131 270 – etthundreogtrettientusentohundreogsytti – kroner innen to uker fra forkynnelsen av denne dom med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra forfall til betaling skjer.
3. I saksomkostninger for Høyesterett betaler X kommune til A og B i fellesskap 117 952 – etthundreogsyttentusennihundreogfemtito – kroner og til det offentlige 36 226 – trettisekstusentohundreogtjueseks – kroner innen to uker fra forkynnelsen av denne dom med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra forfall til betaling skjer.

Riktig utskrift bekreftes: